

בס"ד. שיחת ש"פ שופטים, ז' אלול, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. הביאור בפירוש רש"י ריש פרשתנו, "שופטים ושוטרים", "שופטים, דיינים הפוסקים את הדין, ושוטרים, הרודין את העם אחר מצותן, שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט" — שהכוונה היא [לא לשוטרים שמענישים ומלקים לפי פסק השופטים (ככפ' דברים¹: "ושוטרים לשבטיכם", "אלו הכופתין והמכין ברצועה ע"פ הדיינין", וזהו הסדר דעונש מלקות), כי, גם ביצוע הדין בפועל שייך לפעולת השופט², ונכלל בציווי "שופטים .. תתן לך", אלא] לשוטרים שענינם לאיים על הנדון שיקבל עליו לקיים בעצמו דין השופט לשלם ממון וכיו"ב (ולכן מוסיף ומקדים "מקל", שהוא סימן של רדי³) [אבל בימי משה, ממנה השופטים, היו בני" יראים מהשופטים⁴, ולא הוצרכו לשוטרים לאיים עליהם, אלא כדי לבצע את הפס"ד⁵]. וזוהי גם הכוונה במאמר ר' יוחנן במסכת סנהדרין⁶: "כנגד מקל ורצועה כו" — לשוטרים שענינם להטיל אימה על הציבור (ולכן לא הזכיר "כלי הדיינין", שנצרכים לפעולות הב"ד — שזה שייך לשופטים). ועפ"ז מתורץ מדוע נכלל מינוי שופטים ושוטרים במצוה אחת, כיון שגם ביצוע הדין נכלל בתפקיד השופטים, ואילו ענין השוטרים אינו אלא סיוע לשופטים — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ד ע' 98 ואילך.

* * *

"חסים על חבריהם מלדחקם", ולכן "ויוכו שוטרי בני ישראל", "הנוגשים הכום" (שם, יד ובפרש"י).

(4) ומרומז בכך שנקראים בשם "שרים" — "שרי אלפים ושרי מאות גו" (דברים שם) — מלשון שררה, שמורה על השליטה והממשלה כו'.

(5) ומובן, שכדי לבצע את פס"ד השופט אין צורך ב"שוטר" לכל שופט, ולכן לא הוצרכו שוטרי אלפים שוטרי מאות כו' (כמו "שרי אלפים ושרי מאות גו"), כי אם "שוטרים לשבטיכם", שוטר לכל ב"ד, וכיו"ב.

(6) ז, ב.

(1) א, טו. — כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכאשר לומדים חומש עם פירוש רש"י רק כדי לצאת י"ח ציווי רבינו נשיאנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, יכולים לחשוב שפירוש רש"י בפרשתנו ובפרשת דברים היינו הך; אבל כאשר מתבוננים רגעים אחרים, מגיעים למסקנא שהם פירושים שונים לגמרי.

(2) וע"ד מ"ש (וירא יח, כה) "השופט .. יעשה משפט".

(3) אבל בפ' שמות (ה, ו) פירש רש"י רק "השוטר ממונה לרדות בעושי המלאכה", ולא הזכיר ע"ד הכאה כו' — כי, השוטרים הישראלים שנתמנו ע"י פרעה לרדות בעושי המלאכה לא היכו את בני" כו', אלא אדרבה:

ב. דובר כמ"פ ששנה זו היא שנת המאה להסתלקות הצמח-צדק, ובהשגחה פרטית יצא לאור זה עתה כרך נוסף מ"אור התורה" על ספר דברים⁷,

— כרך זה הי' צריך לצאת לאור לקראת פרשת דברים, אבל מצד העדר הזריזות כו', יצא לאור רק כמה שבועות לאח"ז —
ויש שם גם דרושים על פרשת שופטים.

ג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה שופטים ושופטים תתן לך.

* * *

ד. בסיום הפרשה נאמר: "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'", ומפרש רש"י: "מגיד שאם נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה, הרי זה יהרג, והוא הישר בעיני ה'".
וצריך להבין:

א) הפירוש הפשוט לכאורה בפסוק זה הוא — ש"הישר בעיני ה'" קאי על כל האמור בפרשה בענין עריפת העגלה, שכך צוה הקב"ה לעשות, כדי שיתבער הדם הנקי כו'; ומנא לי' לרש"י לחדש בפשוטו של מקרא שקאי על הריגת ההורג אחר שנתערפה העגלה?

ב) מהו דיוק לשון רש"י: "מגיד שאם נמצא ההורג וכו'" — לכאורה הי' רש"י יכול לכתוב פירושו גם ללא הקדמת תיבת "מגיד", כדרכו בריבוי מקומות?

ה. גם צריך להבין בפירוש רש"י בפסוק שלפנ"ז: "כפר לעמך ישראל וגו' ונכפר להם הדם", ש"הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל"; ומ"ש "ונכפר להם הדם", אין זה מדברי הכהנים, אלא "הכתוב מבושרם שמשעשו כן יכופר להם העון" — דלכאורה אינו מובן:

א) כיון שהפסוק "כפר לעמך ישראל וגו'" בא בהמשך לפסוק "וענו ואמרו", דקאי על זקני העיר, הרי מסתבר לומר, ש"כפר לעמך ישראל" הוא המשך דברי זקני העיר, ומנא לי' לרש"י ש"הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל"?

ב) מהו הכרחו של רש"י ש"ונכפר להם הדם" אינו המשך דבריהם

7) על פרשיות עקב-תבוא — ה' מנ"א (8) כא, ח.
אור ליום ו' מנ"א. (9) שם, ז.

של הכהנים שאומרים "כפר לעמך ישראל", אלא דברי הכתוב —
"הכתוב מבשרם כו"?

ולכאורה — אדרבה:

בנוגע לכהנים — נאמר בפסוק¹⁰ "ונגשו הכהנים .. כי במ בחר ה'
לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהי' כל ריב וכל נגע". ולכאורה,
בשלמא מ"ש ש"על פיהם יהי' כל ריב וכל נגע" — הרי זה שייך
לנוכחותם של הכהנים במעמד עריפת העגלה; אבל מה שייך כאן הענין
ד"לברך בשם ה'?"

ולכאורה הי' אפשר לתרץ זאת — אם נפרש ש"ונכפר להם הדם"
הוא המשך דברי הכהנים, והיינו, שנוסף לכך שהתפללו וביקשו מהקב"ה
"כפר לעמך ישראל", העניקו גם את ברכתם לישראל (בהתאם לענינים של
הכהנים "לברך בשם ה'") שיתכפר להם הדם.

משא"כ לפי פירוש רש"י ש"ונכפר להם הדם" אינו מדברי הכהנים,
אלא מדברי הכתוב — אינו מובן מה שייך כאן הענין ד"לברך בשם ה'",
כנ"ל.

ג) גם צריך להבין: מהו הטעם שדברי רש"י ש"הכהנים אומרים
כפר לעמך ישראל" — באים בהמשך פירושו על הפסוק? "ידינו לא
שפכו גו", ולא על הפסוק "כפר לעמך ישראל" עצמו?

ו. ויש לומר הביאור בזה:

דברי הזקנים "ידינו לא שפכו גו" הם בשם כלל ישראל, היינו,
שכלל ישראל אינו אשם בהריגתו; אבל, כיון שאומרים "ידינו לא שפכו
גו", הרי זה גם בנוגע לזקנים עצמם.

ועל זה שואל רש"י: "וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים
הם" — ומבאר, "אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוי".

ועפ"ז, כיון שאף אחד (לא מהזקנים ולא מכלל ישראל) אינו אשם
בהריגתו, אפילו לא בשוגג או באופן של גרמא בלבד — אין הזקנים
צריכים לומר "כפר לעמך ישראל", כיון שלא עשו שום דבר בלתי-רצוי.

ולכן אומר רש"י "הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל" — דכיון
שהכהנים הם בדרגא נעלית יותר מהזקנים, ומה גם שענינם הוא לברך

10) שם, ה. ככל הסנהדרין .. זקן מופלג בשנים .. מפני
שיש בהם אכזריות" (רמב"ם הל' סנהדרין
פ"ב ה"ג).

11) שזהו דבר המופרך לא רק מצד אנושיות
אלא גם מצד ההלכה ש"אין מעמידין
כו", אלא גם מצד ההלכה ש"אין מעמידין

את ישראל, הרי הם מדקדקים ביותר על ישראל, ומשתדלים ביותר שיהיו ראויים לקבל הברכות, ולכן, גם במעמד ומצב ש"ידינו לא שפכו גוי", אומרים הכהנים "כפר לעמך ישראל גוי" (משא"כ הזקנים, שלא היו במדרגה נעלית כ"כ כמו הכהנים, ומה גם שהיו יושבים בלשכת הגזית, באופן של הבדלה מכל שאר בני, כך, שלא ראו אצל בני ענין של חטא כו').

ואעפ"כ, גם באמרו "כפר לעמך ישראל", מדייקים לומר "ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל" — לא ב"עמך ישראל" גופא ח"ו, דמאי קמ"ל, אלא "בקרב עמך ישראל", באיזו פנה נדחת כו' ("ערגעץ וואו פארווארפן").

אמנם, מ"ש "ונכפר להם הדם" — אין זה מדברי הכהנים, דכיון שהכהנים מדקדקים ביותר על בני, הנה כשרואים שישנו ענין של "דם נקי", אינם יכולים לברכם כו'; ולכן מפרש רש"י ש"הכתוב מבושרם שמשעשו כן יכופר להם העון".

ז. והנה, לאחרי שכבר נאמרו כל פרטי הדינים דעריפת העגלה במעמד הזקנים והכהנים, ופרטי האמירות שלהם, עד להבטחה ש"יכופר להם העון" — אינו מובן: מה מוסיף הכתוב "ואתה תבער גוי", שלכאורה הוא מיותר?!

[ואם משום מש"נ שזהו "הישר בעיני ה'" — הרי ענין זה הי' יכול הכתוב לכלול בפסוקים שלפנ"ז].

וענין זה מכריח את רש"י לפרש שבפסוק זה יש דבר חידוש, ולכן כותב רש"י "מגיד כו'", שזהו לשון שמורה על דבר חידוש — שפסוק זה בא ללמד דין חדש בנוגע להורג, "שאם נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה, הרי זה יהרג".

אך עפ"ז אינו מובן: מהו הפירוש "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך" — הרי "הדם הנקי" הוא דמו של הנהרג, ומה שייך ענין זה להריגת ההורג?

ויובן ע"פ הדיוק בפירוש רש"י בפסוק "כפר גוי", שגם בו נאמר הלשון "ואל תתן דם נקי גוי", ואעפ"כ, בנוגע לסיום הפסוק "ונכפר להם הדם", כותב רש"י ש"יכופר להם העון", ואינו משתמש בלשון "דם" שבפסוק (כמו בפירוש התרגום: "ויתכפר להון על דמא"), והיינו, שע"י עריפת העגלה נתכפר רק העון שבשפיכת דם נקי של הנהרג.

ועפ"ז מובנת הוספת הכתוב "ואתה תבער הדם הנקי גוי", "שאם

נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה, הרי זה יהרג" — כי, נוסף על כפרת העון, יש צורך גם לבער את ההורג ששפך דם נקי.

ח. ויש להוסיף בזה — ע"פ פנימיות הענינים:

כללות הענין דשפיכת דם קאי על העובר עבירה, שעז"נ¹² "שופך דם האדם באדם גו", כמבואר בדרושי חסידות¹³ שהו"ע שפיכת דם האדם דקדושה (נפש האלקית ויצר טוב) ע"י אדם דבליעל (נפש הבהמית ויצר הרע).

ובזה גופא ישנו מצב של "נופל בשדה" באופן ש"לא נודע מי הכהו":

לפעמים יודע האדם סיבת נפילתו — "מי הכהו", מצד תאוה או גאוה, ישות ומציאות כו', אבל לפעמים ישנו מעמד ומצב ש"לא נודע מי הכהו"; הוא מרגיש בעצמו שהוא חומרי ("ער איז פאָרגרעכט"), אבל הוא לא יודע מהי הסיבה שגרמה לכך, וענין זה מורה על גודל הנפילה ביותר, עד כדי כך שאינו מרגיש סיבת הנפילה.

והעצה לזה היא הענין דעגלה ערופה — ענין של חוקה (לפי אלו שמונים עגלה ערופה בין החוקים¹⁴), שמורה על ענין הקבלת עול ומסירת נפש, שזוהו"ע שלמעלה מחילוקי דרגות (ומרומו גם בעריפת העגלה מן העורף, ולא מן הצואר, כיון שבעורף אין ענין של התחלקות כו'¹⁵), ולכן הרי זה הלעומת-זה של הנפילה באופן ש"לא נודע מי הכהו".

ועי"ז באים למעמד ומצב ש"נמצא ההורג אחר שנתערפה העגלה" — שלאחרי שמזכך את עצמו ע"י ענין הקב"ע, אזי יוכל למצוא את סיבת הנפילה ("מי הכהו") ולתקנה כו'.

והענין בזה:

יש מקום לחשוב שלאחרי שיש אצלו העבודה בענין הקב"ע והמס"נ, שזוהי עבודה בכחות מקיפים, אזי נמצא כבר במעמד ומצב ש"טוב לך"¹⁶ ("ער איז שוין אַ גוט'שינקער"...), ושוב אינו זקוק לעבודה בכחות הפנימיים (לחפש סיבה פרטית לנפילה כו', גאוה וכיו"ב), שהרי "יש בכלל מאתיים מנה"¹⁷.

15) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות משא הארון

בכתף בסופו (דרמ"צ מב, ב).

16) לשון הכתוב — פרשתנו יט, יג.

17) לשון חז"ל — ב"ק עד, א. ב"ב מא,

ב. ועוד.

12) נח ט, ו.

13) לקו"ת במדבר יג, ג.

14) ראה יומא סז, ב בפ"י הר"ח. וראה

לקו"ש חכ"ד ע' 126-7.

אך האמת היא — כמבואר בקונטרס העבודה¹⁸ שהעבודה שבבחי' המקיף אינה פועלת על הנה"ב כו', אלא שעל ידה נעשה מוכשר ומסוגל יותר לעבודה דבירור וזיכוך הכחות הפנימיים כו'.

ועד"ז בנדו"ד, שגם לאחרי שנתערפה העגלה יש למצוא את ההורג, "והוא הישר בעיני ה'"¹⁹.

